

صحبت از گل نازک‌تر با هم نکنیم
تا مبدا به کسی بر بخورد.
خانه کوچک ما را ای دوست
کز پس پنجره‌اش ماه سرک می‌کشد از غمگینی
و سر رهگذرش،
بچه‌های سمج حوصله‌تنگ
شیشه پنجره را می‌شکنند
با صفای باطن روشن کن.

دوستی شاخه گلی است
که به یک غفلت خواهد پژمرد
می‌شود آیا غفلت نکنیم؟
(جعفر کوش آبادی)

خبرنامه

شماره 14

زیر نظر مدیر قطب علمی
قطب علمی فردوسی‌شناسی و ادبیات خراسان
شماره چهاردهم - تابستان 1388
مشهد - میدان آزادی - پردیس دانشگاه فردوسی
صفحه خانگی: www.cef.ir
تلفکس: 0511 - 8796837
چاپ: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه فردوسی

طراحی و صفحه‌آرایی: مرضیه دلیری اصل

قطب علمی فردوسی‌شناسی و ادبیات خراسان

1378-1387: اشتغال پاره وقت به عنوان مدیر گروه ویرایش
 بنیاد پژوهش‌های اسلامی
 1378-1382: اشتغال در سازمان آموزش و پرورش خراسان در
 قوچان و مشهد
 1385-1382: بورسیه دانشگاه فردوسی همزمان با تحصیل در
 دوره دکتری
 1380-1387: همکار حق التدریس گروه زبان و ادبیات فارسی
 دانشگاه فردوسی
 12/8/1387: استخدام در گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه
 فردوسی
 خرداد 1388: معاونت گروه زبان و ادبیات فارسی

آقای دکتر محمد جواد
 مهدوی، که به عنوان
 دانشجوی بورسیه از مدت‌ها
 پیش با گروه زبان و ادبیات
 فارسی همکاری داشتند
 سرانجام با ابلاغ ریاست
 دانشگاه به گروه پیوستند.

آقای دکتر مهدوی هم اکنون به عنوان معاون مدیر گروه
 در کارهای اجرایی نیز با این گروه آموزشی همکاری دارند.
 در زیر شرح حال علمی ایشان آورده می‌شود:

3. کارهای پژوهشی

الف) کتابها
 1373: ترجمه کتاب تاریخ مساجد (با همکاری محمد
 عباسپور)، نوشته محمد مکی سباعی
 1374: ترجمه کتاب مطالعاتی در اقتصاد اسلامی، مجموعه
 مقالات، به کوشش خورشید احمد
 1377: ترجمه کتاب جانشینی حضرت محمد، با همکاری احمد
 نمایی و ...
 1378: ترجمه کتاب حکیم اقلیم عشق (تأثیر متقابل دین و
 ادبیات در زندگی و آثار حکیم سنایی)، با همکاری مهیار علوی
 مقدم، نوشته ی.ت.پ. دبروین، (مشهد، بنیاد پژوهش‌های
 اسلامی)، برنده کتاب سال دانشجویی 1378
 1380: ترجمه کتاب میراث اسپانیای مسلمان، (با همکاری
 گروه مترجمان)، مجموعه مقالات، زیر نظر سلمی خضرا
 جیوسی - برنده جایزه جشنواره فردوسی 1380

ب) مقالات

1370: «اهمیت نقطه‌گذاری در درک و ترجمه متون»، مجله
 مترجم، س 1، ش 3، پاییز 1370

1. تحصیلات

1346/3/1: تولد در مشهد
 1364: دیپلم علوم تجربی (مشهد)
 1364-1370: تحصیل در دوره اول دانشگاه علوم اسلامی رضوی
 1367-1372: تحصیل درسی - دانشگاه پیام نور مشهد
 1368-1371: تحصیل در دوره سه ساله آموزش اقتصاد - دفتر
 تبلیغات اسلامی مشهد
 1375-1378: تحصیل در دوره کارشناسی زبان و ادبیات
 فارسی - دانشگاه فردوسی مشهد
 1379-1385: تحصیل در دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی
 دانشگاه فردوسی مشهد
 1385: دفاع از رساله دکتری زبان و ادبیات فارسی با عنوان:
 «داستان آفرینش در ادب عرفانی فارسی تا سده 9 ق.»

2. سوابق شغلی

1370 - 1378: اشتغال تمام وقت در بنیاد پژوهش‌های اسلامی
 آستان قدس رضوی (گروه ترجمه انگلیسی)

علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، س 39، ش 3، پاییز 1385.

1386: «هبوط در ادبیات عرفانی فارسی»، مشکوة، ش 95

ج) ویرایش‌ها

1374-1387: ویرایش ادبی و تطبیقی کتابهای:

- فرهنگ اصطلاحات فلسفه، کلام و منطق، تألیف: جواد قاسمی

- تاریخ آفریقای مرکزی (2جلد)، ترجمه عبدالله عظیمایی و مهیار علوی مقدم

- گفتگوی فرهنگها، ترجمه محمد علی محمدی

- پیوند اعضا در فقه اسلامی، از دکتر سعید نظری توکلی

- زینة القرآن، از عبدالشکور فلاح

- حوزه علمیه خراسان، از محمود پسندیده

- پرتوی از آفتاب (هفتصد نکته از نهج البلاغه)، تألیف محمد

حسن حایری

1371: ترجمه «اسلام و دولت در یمن جنوبی پیش از اتحاد»، مشکوة، ش 34

1372: «ابوالحسن قاینی»، دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، ج 5

1375: ترجمه «به سوی تقویم اسلامی جهانی»، مشکوة، ش 50

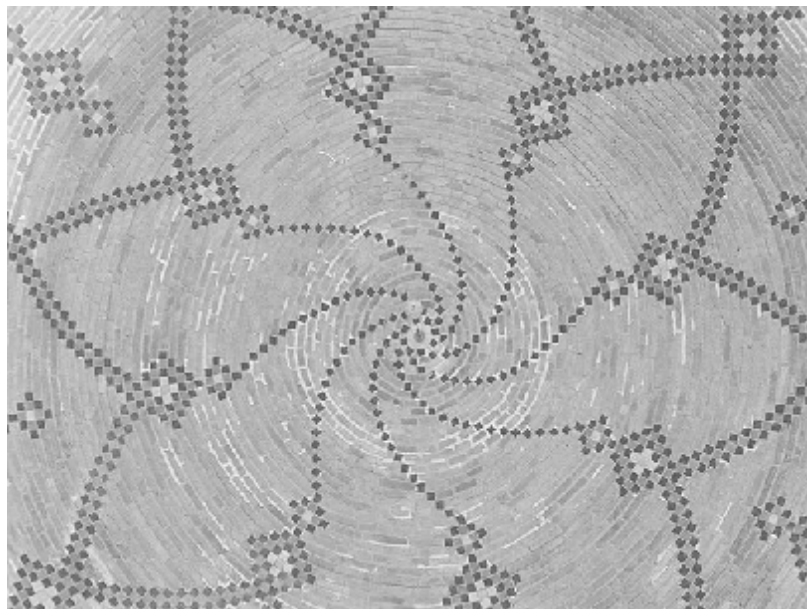
1375: ترجمه «اسلام و ملی‌گرایی غیر مذهبی در قرن بیستم»، مشکوة، ش 53

1376: ترجمه «سرزمین کره در متون عربی و فارسی اسلامی»، مشکوة، ش 7- 56

1378: دفاع از کشاورزی (ارشاد الزراعة و نقش آن در اقتصاد سیاسی عهد صفوی)، برگ بی برگی، (یادنامه استاد رضا مایل هروی)

1384: ترجمه «هزار و یک شب»، کتاب ماه هنر، ش 2-81 خرداد و تیر

1385: «مراتب وجود در برخی از آثار ادب عرفانی فارسی»، (با همکاری دکتر محمد جاوید صباغیان)، مجله دانشکده ادبیات و

گزارش مجلس علمی یادروز فردوسی

جمله کتاب های معتبری است که اسم مکان های مطرح شده در آن با جغرافیای تاریخی افغانستان امروز همسان است. وجود شهرهایی چون زابل، کابل، بلخ و سمنگان بیانگر سابقه تاریخی این شهرها در شاهنامه است. مردم این سرزمین نیز هنوز با نام های قهرمانان شاهنامه انس فراوانی دارند. نام‌هایی چون تهمینه، فرنگیس، رودابه، منیژه، رستم، سهراب، بیژن و سایر اسم‌های شاهنامه هم امروز در این سرزمین دیده می‌شود. گذشته از این در آرشیو ملی افغانستان نسخه‌های زیادی از شاهنامه وجود دارد که نشان‌دهنده سابقه تمایل مردم افغانستان به شاهنامه است.

- دکتر محمود امیدسالار از کتابخانه دانشگاه کالیفرنیا یکی دیگر از سخنرانان این همایش بود. وی مقاله خود را با عنوان «زندگی نامه پهلوانی و وحدت ادبی روایات شاهنامه» ایراد کرد. ایشان معتقدند چون شاهنامه ابومنصوری یک اثر ادبی بوده نظم و ساختار مشخصی نداشته است و با وجود این که متن اصلی آن در دست نیست، می‌توان توالی داستان‌ها و وحدت ادبی آن را از روی غررالسیر ثعالبی و شاهنامه فردوسی بازسازی کرد. تمام داستان‌های شاهنامه از جمله داستان بیژن و منیژه، فرود و اکوان دیو از یک نظم و منطق روایی دقیق و تحلیل ادبی محتوایی برخوردار است.

- دکتر مظفر محمدی از تاجیکستان نیز با موضوع «چهره شاه آرمانی در بخش تاریخی شاهنامه» به وجه ادبی شاهنامه پرداخت و گفت: شاهنامه بیش از هر چیز یک اثر هنری و ادبی است. صنایع زیبا و بدیع، سوژه آفرینی، نوآوری و تخیل دقیق و هنرمندانه، نشانه‌هایی از بالابودن وجوه ادبی و هنری شاهکار فردوسی است.

- دکتر مهدی محبتی از «معنا و قلمرو تأویل از دیدگاه فردوسی» سخن گفت. وی با اشاره به زیبایی و گیرایی نحوه

همزمان با یادروز ملی فردوسی، همایش «پیام جهانی فردوسی» صبح پنجشنبه در تالار فردوسی جهاد دانشگاهی مشهد گشایش یافت. در این همایش دو روزه که به همت قطب علمی فردوسی شناسی، فرهنگسرای فردوسی و جهاد دانشگاهی مشهد برگزار شد، تعدادی از شاهنامه پژوهان تازه‌ترین پژوهش‌های خود را ارائه کردند. در ابتدای برنامه دکتر محمد جعفر یاحقی، دبیر همایش ضمن انتقاد شدید از بی توجهی نهادهای دولتی در بزرگداشت فردوسی در سال جاری گفت: در غیبت دولتی‌ها و با وجودی که قرار بود همایش جهانی فردوسی امروز برگزار شود، تنها این همایش آن هم باتلاش دوستداران حکیم توس و علی‌الخصوص قطب علمی فردوسی شناسی و فرهنگسرای فردوسی به این صورت که می‌بینید برگزار می‌شود. وی با اشاره به این که 105 مقاله به دبیرخانه این همایش رسیده افزود: از این میان 22 مقاله به طور کامل و 82 مقاله به صورت خلاصه چاپ شد که تعداد 17 مقاله برای ارائه انتخاب گردید.

در این همایش که با حضور دکتر جلال خالقی مطلق، مصحح بزرگ شاهنامه برگزار شد، تعدادی از صاحب نظران نتیجه تحقیقات خود را ارائه کردند:

- شکوفه اکبرزاده از کشور افغانستان در مقاله خود از جایگاه شاهنامه در افغانستان سخن گفت و یادآور شد: شاهنامه از

دانست و افزود: قصه آفرینش خاندان کیومرث تا پادشاهی جمشید، از نظر هنر ادبی، متعلق به نوع روایت است و چنان که می‌دانیم جایگاه اسطوره پس از روایت است. در شاهنامه فردوسی هم چنین داستان‌های کوتاه، داستان وارها، مثل‌ها، اخبار، حکایات و نامه‌ها نیز دیده می‌شود. در این همایش دو روزه علاوه بر چند سخنرانی دیگر برنامه‌های جانبی نیز در نظر گرفته شده بود که مهمترین آن رونمایی از «جشن نامه استاد جلال خالقی مطلق» مصحح شاهنامه از هامبورگ بود که با سخنرانی ایشان در پایان همایش همراه شد.

«جشن نامه استاد جلال خالقی مطلق» به مناسبت هزاره پایان سرایش «شاهنامه» منتشر شد. این جشن نامه که چهارمین شماره فصلنامه «پاژ» است از سوی فرهنگسرای فردوسی به چاپ رسیده است. در این جشن نامه مقاله‌هایی از جلیل دوستخواه از استرالیا، بیژن غیبی از آلمان، محمود امیدسالار از آمریکا، داریوش کارگر از سوئد و مقاله‌هایی از دکتر دبیر سیاقی، دکتر محمد علی اسلامی ندوشن، دکتر محمد رضا راشد محصل، دکتر سجاد آیدانلو، دکتر سعید قره‌بگلو، ابوالفضل خطیبی عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی، مهدی سیدی، دکتر مه‌دخت پور خالقی و دکتر یاحقی به چاپ رسیده است. در پایان مراسم، این جشن نامه رونمایی شد و به استاد دکتر جلال خالقی اهدا گردید. استاد خالقی ضمن تشکر از

داستان پردازی فردوسی در شاهنامه و استغراق ذهن در ساخت‌های بیرونی و آشکار داستان‌ها افزود: خوانندگان و پژوهشگران شاهنامه عمدتاً به لایه‌ها و ابعاد ظاهری داستان‌های شاهنامه توجه می‌کنند و کمتر به ژرف ساخت‌های روایی آن‌ها می‌پردازند. در حالی که بدون وجود این لایه‌های عمیق درونی امکان پایایی و پویایی اثر ادبی وجود نخواهد داشت. از این رو با تأمل در ساختار روایی شاهنامه می‌توان به خوبی دریافت که در پشت صورت ظاهری داستان‌ها و ارکان و اجزای آن معانی متعدّد دیگری هم وجود دارد که متناسب با فهم و درک خواننده در طول زمان روشن‌تر می‌شود. در واقع از منظر نقد ادبی جدید کل داستان‌های شاهنامه به مثابه یک داستان واحد و یک اثر تأویل پذیر چندلایه به شمار می‌آید و به همین خاطر گاه در پاره‌ای از موارد در زمره آثار ادبی خواننده محور قرار می‌گیرد.

- «حقوق فرستادگان» عنوان مقاله استاد محمدرضا خسروی بود که از دیدگاه یک حقوق دان تأکید می‌کرد شاهنامه فردوسی با شیوایی و باریک بینی ویژه‌ای هویت فرستاده و جایگاه او را جا به جا بیان کرده است.

- دکتر مهدی مشکوة‌الدینی از اعضای قطب علمی فردوسی شناسی به «بررسی چگونگی شناخت در شاهنامه» پرداخت. از دیدگاه وی بررسی شاهنامه فردوسی نشان می‌دهد که در حماسه ملی ایران، گزارش‌های تاریخی، اسطوره‌ای و حماسی به گونه‌ای دقیق، صریح و روان و در عین حال حکیمانه و هنرمندانه ارائه شده است. افزون بر آن فرازهای معرفتی، اخلاقی و معنوی نیز به صورت برش‌هایی متمایز و مناسب با بیانی روشنگر و پندآموز به گونه‌ای متوازن و نتیجه نما در آغاز، میان و یا به دنبال هر گزارشی جای گرفته است.

- پروفسور خدایی شریف‌زاده از تاجیکستان هم «انواع ادبی در شاهنامه فردوسی از زاویه ادبیات جهانی» را برای ارائه انتخاب کرده بود. وی منشأ حماسی شاهنامه را در کالبد روایت‌ها

برگزارکنندگان این همایش و گردآوردندگان جشن نامه، دقایقی در خصوص تصحیح شاهنامه و لزوم برپایی چنین همایشهایی سخن گفت.

گرفت. اجرای موسیقی از دیگر برنامه‌های جنبی همایش «پیام جهانی شاهنامه» بود. این همایش عصر روز 25 اردیبهشت ماه 1388 با حضور میهمانان در کنار آرامگاه حکیم توس پایان یافت. در مراسمی که عصر همان روز توسط سازمان میراث فرهنگی خراسان رضوی و مدیریت هنری شهرداری مشهد در آرامگاه فردوسی برگزار شد، جمع زیادی از مردم علاقه مند به مفاخر ملی خود به ساحت ادبی و فرهنگی سراینده شاهنامه ادای احترام کردند. از جمله برنامه‌هایی که برای روز بزرگداشت فردوسی در آرامگاه پیش بینی شده بود اجرای نمایش «رستم و اسفندیار» به کارگردانی رضا صابری، اجرای برنامه توسط گروه بازی های آیینی از فاروق کیانی و اجرای نقالی توسط امیر صادقی بود.

علاوه بر این «جشن نامه»، ویژه نامه دیگر پاژ به مناسبت سال بزرگ داشت غزالی در اختیار دوستداران فرهنگ و ادب قرار

رونمایی و نقد چند کتاب تازه منتشر شده در جلسات نقد کتاب قطب

امید همدانی، آقای محمود رضا قربان صباغ و مترجم کتاب، آقای عبدالله کوثری ساعت 17 روز چهارشنبه 1388/2/16 در محل سالن شورای جهاد دانشگاهی مشهد تشکیل شد و ناقدان دیدگاههای خود را در مورد این کتاب و ترجمه آن ابراز داشتند در پایان آقای کوثری به سؤالی مطرح شده پاسخ گفت.

3- رویکرد زبانشناختی نحو عربی

ساعت 6 بعد از ظهر روز چهارشنبه 1388/20/20 جلسه نقد و بررسی کتاب رویکرد زبانشناختی نحو عربی اثر آقای دکتر سید حسین سیدی با حضور آقایان: دکتر مهدی مشکوة‌الدینی، زبان شناس، دکتر صاحب علی اکبری از دانشگاه تربیت معلم سبزوار و دکتر نوروزی از گروه عربی در محل تالار اجتماعات جهاد دانشگاهی تشکیل شد. ناقدان دیدگاهها و نقد و نظرهای خود را در مورد این اثر مطرح کردند. مباحث و گفتگوهای این جلسه تا ساعت 9 شب ادامه یافت.

1- گونه‌های نوآوری در شعر معاصر

در ادامه برنامه نقد و رونمایی کتابهای جدید، با اغتنام فرصت از حضور آقای دکتر کاووس حسن لی استاد دانشگاه شیراز که برای شرکت در جلسه دفاع از رساله دکتری خانم زهرا سیدیزدی به مشهد آمده بودند، ساعت شش بعد از ظهر روز پنجشنبه 15 اسفند ماه 1387 جلسه نقد کتاب ایشان با عنوان گونه‌های نوآوری در شعر معاصر، در تالار اجتماعات جهاد دانشگاهی تشکیل شد. در این جلسه علمی آقایان دکتر محمود فتوحی، دکتر مهدی زرقانی و شاعر و محقق مهاجر افغانستانی آقای محمد کاظم کاظمی حضور داشتند و کتاب مورد بحث را از جوانب مختلف نقد و ارزیابی کردند.

2- ریشه‌های رومانتیسم

جلسه نقد و بررسی کتاب ریشه‌های رومانتیسم اثر آریا برلین، به ترجمه عبدالله کوثری، با حضور دکتر خزاعی فرید، دکتر

اخبار قطب و گروه

- آقای احسان قبول دانشجوی دکتری اعزامی قطب علمی به کشور لبنان، که از سال گذشته در بیروت به تدریس زبان و ادبیات فارسی و همکاری با دانشگاه‌های سوریه مشغول است، طی یک سفر کوتاه به مشهد آمد و در چهاردهمین جلسه قطب علمی حضور یافت و گزارشی از فعالیت‌های یکساله علمی خود در کشور لبنان ارائه کرد.

ضبط برنامه نروزی برای سیمای خراسان

روز دوشنبه با قرار قبلی از صدا و سیمای مرکز خراسان به دانشکده آمدند. جلسه اسرارالتوحید خوانی بود، که به جای آن درباره نروزی صحبت شد. آقایان: دکتر یاحقی، سیدی و خانم دکتر بهار هر کدام در زمینه‌ای از مسائل مربوط به نروزی سخن گفتند که همگی ضبط شد و در برنامه‌های نروزی سیمای مرکز خراسان پخش گردید.

روز سه شنبه 88/02/08 نیز مدیر قطب برای ضبط برنامه ویژه سیمای مرکز خراسان برای روز بزرگداشت فردوسی در محل آرامگاه حضور یافت و در خصوص هنرهای نقالی و نگارگری مرتبط با شاهنامه سخن گفت که ضبط شد و در موقع مقرر از سیمای جمهوری اسلامی پخش گردید.

امتحان دکتری زبان و ادبیات فارسی

آزمون کتبی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه طی روزهای سه شنبه و چهارشنبه اول و دوم اردیبهشت ماه 1388 و مصاحبه با دو برابر ظرفیت، روز 12 خرداد ماه با همکاری قطب علمی برگزار شد و تعداد شش تن از متقاضیان برای ورود به دوره دکتری در سال آینده پذیرفته شدند.

- دکتر محمد جعفر یاحقی روز 13 اسفند ماه از سوی اعضای هیأت علمی دانشکده به عنوان نماینده دانشکده در کمیته تخصصی هیأت ممیزه دانشکده انتخاب شد.

- بنا به ابلاغ شماره 16093 مورخ 1388/4/9 ریاست دانشگاه، دکتر محمد جعفر یاحقی به عضویت کمیته تخصصی گروه علوم انسانی هیأت ممیزه دانشگاه منصوب شد.

- به موجب ابلاغ شماره 2173/15 مورخ 1388/12/30 دکتر محمد جعفر یاحقی مدیر قطب علمی به مدت دو سال دیگر به عضویت هیأت ممیزه دانشگاه فردوسی مشهد منصوب گردید.

بازدید گروه دانشمندان افغانستانی از قطب علمی

آقای محمد صادق خلیق از افغانستان و همسرشان به اتفاق تنی چند از دانشجویان افغانستانی دانشکده مهندسی آقایان: رضا حیدری، محمد واعظی و فؤاد راسخ و نیز دانشجویان افغانستانی قطب علمی فردوسی‌شناسی، آقای خلیل‌الله افضلی و خانمها: صارمه افضلی و شکوفه اکبرزاده از کتابخانه قطب علمی دیدن کردند. در این دیدار آقای دکتر محمدزاده مدیر گروه و خانم دکتر پورخالقی مهمانان افغانستانی را همراهی می‌کردند.

- آقای دکتر محمد جواد مهدوی از خرداد ماه 1388 با ابلاغ رئیس دانشکده به سمت معاون مدیر گروه زبان و ادبیات فارسی منصوب شدند و کار خود را آغاز کردند

- آقای دکتر مهدی زرقانی دانشیار گروه زبان و ادب فارسی و همکار قطب علمی برای تدریس زبان و ادبیات فارسی در چهارچوب استادان اعزامی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از اول سال تحصیلی جدید برای تدریس در دانشگاه‌های حلب، حمص و دمشق عازم کشور سوریه شد.

توصیفی - انتقادی فردوسی و شاهنامه» در کتابخانه قطب علمی با حضور استاد راهنما دکتر محمد جعفر یاحقی، خانم دکتر پورخالقی استاد مشاور و جناب آقای دکتر سید احمد علوی و گروهی از همکاران و دانشجویان دوره‌های تخصصی برگزار شد. در این جلسه نکته‌ها و کسر و کمبودهای رساله گوشزد شد و مقرر گردید دانشجو نسبت به رفع این موارد اقدام کند.

دفاع از پایان نامه‌ها

الف - دکتری

۱- خانم زهرا سید یزدی

جلسه دفاع از پایان نامه دکتری خانم زهرا سیدی یزدی با عنوان «مقاله شناسی تحلیلی فردوسی تا سال 1376 (بر اساس فهرست مقالات ایرج افشار)» در ساعت 9:30 دقیقه صبح روز چهارشنبه 1387/12/14 در تالار رجایی دانشکده ادبیات و علوم انسانی برگزار گردید. راهنمایی این رساله را جناب آقای دکتر محمد جعفر یاحقی و مشاوره آن را جناب آقای دکتر کاووس حسن لی و سرکار خانم دکتر پورخالقی به عهده داشتند. در این جلسه ابتدا استاد راهنما در مورد اهمیت کار این رساله صحبت کرد و ضرورت انجام این تحقیق را یکی از کارهای مهم‌ترین کارهایی که قطب علمی فردوسی شناسی در راستای تحقیق اهداف خود باید انجام دهد، برشمردند.

دانشجویان بورسیه از افغانستان

قطب علمی فردوسی شناسی در جهت ایفای وظایف خود برای گسترش زبان فارسی در خارج از کشور سه تن از دانشجویان برجسته افغانستانی را که در دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی درس می خواندند و هر سه تن پایان نامه‌های خود را زیر نظر این قطب علمی با موفقیت دفاع کرده بودند، برای بورسیه شدن به وزارت فرهنگ و آموزش عالی پیشنهاد کرد که با پیگیریهای مؤثر مدیر قطب، خوشبختانه با تحصیل نامبردگان در دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی این دانشکده زیر نظر این قطب علمی موافقت شد و نامبردگان زیر از اول مهر ماه جاری در کنار پذیرفته شدگان در این دوره، درسهای دوره دکتری را آغاز کردند:

الف - خانم سرورسا رفیعزاده

ب - خانم سیده شکوفه اکبرزاده

ج - آقای خلیل الله افضلی

این توفیق را به نامبردگان تبریک می‌گوییم و برای آنان کامیابی بیشتر آرزو داریم.

اعزام یک استاد برای دانشگاه ننگرهار افغانستان

با پیشنهاد و پیگیری این قطب علمی و در چهارچوب همکاریهای علمی قطب با سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، آقای احمد علی اکبری فارغ التحصیل دوره کارشناسی ارشد این دانشکده به عنوان استاد ایرانی اعزامی از مشهد از اول نیمسال تحصیلی 1388-89 در دانشگاه ننگرهار افغانستان مشغول به کار شد. در این دانشگاه جمعاً 60 تن دانشجو در دوره کارشناسی زبان و ادبیات دری مشغول به تحصیل هستند.

یک پیش دفاع

ساعت 10 روز شنبه 5 بهمن ماه 1387 جلسه پیش دفاع از رساله دکتری خانم زهرا سید یزدی با عنوان «مقاله شناسی

و پیشنهادها ضمن تحلیل دستاوردها و نشان دادن جاهای خالی پژوهش در میدان شاهنامه پژوهی، پیشنهادهایی در جهت رشد و غنای این عرصه ارایه شده است.

2- خانم فاطمه مجیدی

جلسه دفاع از رساله دکتری خانم فاطمه مجیدی با عنوان «تحقیق در احوال و آثار بدر شروانی و تصحیح مجدد دیوان شاعر» ساعت 10 روز چهارشنبه 20 خرداد 1388 در کتابخانه قطب علمی برگزار شد.

استاد راهنمای این رساله آقای دکتر سید حسین فاطمی و استادان مشاور آقایان دکتر قوام و دکتر انزابی نژاد بودند. از آقای دکتر بیگدلی استاد دانشگاه تربیت مدرس هم به عنوان استاد داور این رساله دعوت شده بود. این رساله با نمره 18 و درجه بسیار خوب پذیرفته شد.

رساله خانم مجیدی از زمره کارهایی بود که در قالب تفاهم نامه میان قطب علمی و مرکز پژوهشی میراث مکتوب اجرا شد. چکیده رساله خانم مجیدی به قرار زیر است:

بدر شروانی (854-789) شاعر قصیده‌سرای دربار شروان شاهان است و دیوان اشعار وی یکی از اسناد مهم زبان فارسی در منطقه قفقاز در قرن هشتم و نهم هجری است. این رساله با عنوان «تحقیق در احوال و آثار بدر شروانی، همراه با تصحیح مجدد دیوان شاعر» با هدف شناساندن این شاعر و شعر وی و

سپس خانم زهرا سیدی یزدی به قرائت دفاعیه خود پرداخت و با اشاره به کارهای مشابه در زمینه رساله خود از آن جمله فرهنگ سعدی پژوهی به برشمردن اهمیت موضوع پژوهش خویش پرداخت و سپس استادان مشاور نظرات خود را ابراز داشتند و در آخر استاد داور آقای دکتر احمد علوی به آسیب شناسی رساله پرداختند و به نکاتی درباره شیوه تنظیم و تقسیم بندی این رساله و اشکالات آن اشاره نمودند و آقای دکتر وحیدیان کامیار به عنوان داور داخلی نیز مواردی را مورد سؤال قرار دادند که از طرف خانم سیدی یزدی پاسخ لازم ارائه گردید. در آخر، جلسه برای 15 دقیقه تعطیل شد و هیأت داوران پس از بحث و بررسی این رساله را با نمره 19/75 و درجه عالی پذیرفتند و خانم سیدی یزدی به احراز درجه دکتری نایل گردید. چکیده این پژوهش را که در قطب علمی صورت گرفته است در زیر می خوانید:

یکی از ضروری‌ترین پژوهشها و مطالعات بنیادی در عرصه فردوسی‌شناسی و شاهنامه پژوهی، شناسایی و معرفی همه نوشته‌هایی است که در پیوند با فردوسی و شاهنامه به نگارش در آمده است. در پیشگفتار رساله، اهمیت و ضرورت تحقیق، پیشینه پژوهش، اهداف و روش تحقیق بیان شده است. در مقدمه به طور خلاصه اهمیت کتاب‌شناسی و مقاله‌شناسی‌ها در پژوهش و تاریخچه‌ای از پیدایش کتاب‌شناسی بازگو شده است. سپس به برخی از صحیح‌ترین مطالب اساسی در پیوند با فردوسی و شاهنامه که از مقالات معتبر به دست آمده اشاره شده و مهمترین رویدادها و افراد مؤثر و جریان ساز در روند شاهنامه پژوهی ذکر شده است. این رساله به معرفی و بررسی انتقادی 1007 مقاله می‌پردازد. هر مقاله حداقل در 3 بخش مضامین اصلی، منابع اصلی و نقد و نظر، معرفی و بررسی شده‌اند. تأثیرات و بازتاب‌های مقالات اصیل در مقالات دیگر نیز نموده شده است. مقالات براساس موضوع، فصل‌بندی و در درون فصل‌ها، براساس تاریخ تنظیم شده است. در نتیجه‌گیری

همچنین به دست دادن متنی منقح از اشعار وی تدوین گردیده است.

3- خانم مریم صالحی نیا

جلسه دفاع از رساله دکتری خانم صالحی نیا ساعت 3/30 بعد از ظهر روز چهارشنبه 19 بهمن ماه 1387 در تالار کتابخانه قطب علمی تشکیل شد. موضوع این رساله «تحلیل ساختاری روایت در قرآن و کتاب مقدس و چند متن تفسیری و عرفانی» بود که راهنمایی آن را آقای دکتر عبدالله راد مرد و مشاوره آن را آقایان دکتر قوام و دکتر زرقانی عهده دار بودند.

برای این رساله دو داور در نظر گرفته شده بود: آقای دکتر حسینعلی قبادی از دانشگاه تربیت مدرس و آقای دکتر امید همدانی از دانشگاه فردوسی. بحث و گفتگو در باب این رساله بسیار طول کشید و گفتگوهای زیادی را سبب شد. سرانجام این رساله با نمره 19/75 و درجه عالی پذیرفته شد و خانم صالحی نیا به احراز درجه دکتری در زبان و ادبیات فارسی نایل آمدند.

4- آقای حسین یزدانی

جلسه دفاع از رساله دکتری آقای حسین یزدانی، دانشجوی دوره دکتری رشته زبان و ادبیات فارسی با موضوع «مقایسه حدیقه سنائی با مثنوی مولوی و بررسی تأثیر سنائی بر مولوی»

در محل تالار مرحوم دکتر احمد علی رجایی در دانشگاه فردوسی مشهد با حضور آقایان دکتر محمد جاوید صباغیان (استاد راهنما)، دکتر عبدالله رادمرد و دکتر محمد علی غلامی نژاد (استادان مشاور)، و هیأت داوران: دکتر محمد مهدی ناصح و دکتر سید حسین فاطمی (نماینده تحصیلات تکمیلی) و نیز جمعی از دانشجویان و علاقه‌مندان شعر و ادب برگزار شد. این رساله با نمره 18/5 و درجه عالی پذیرفته شد و آقای یزدانی به دریافت درجه دکتری نایل آمدند.

5- آقای محسن الدین میا

جلسه دفاع از رساله دکتری آقای محسن الدین میا دانشجوی بنگلادشی دانشکده ادبیات و علوم انسانی با عنوان «تصحیح دیوان سراج‌الدین فریدپوری و تحقیق پیرامون آن» ساعت 10 روز دوشنبه 1388/5/26 در محل کتابخانه قطب تشکیل شد. استاد و هیأت داوران این رساله عبارت بودند از: آقای دکتر سید حسین فاطمی، استاد راهنما؛ دکتر غلامی نژاد و دکتر راشد محصل استادان مشاور؛ آقای محمد کاظم کهدویی استاد داور. این رساله با نمره 19 و درجه عالی پذیرفته شد و آقای میا از دانشگاه فردوسی مشهد به دریافت درجه دکتری نائل آمدند.

ب - کارشناسی ارشد

1- خانم فائزه وزیرنژاد

پایان نامه کارشناسی ارشد خانم وزیرنژاد با عنوان «سبک شناسی رمانهای زنانه گرا بر اساس رویکرد نقش‌گرایی»، به راهنمایی دکتر مهدی زرقانی و مشاوره خانم دکتر هما زنجانی زاده از گروه علوم اجتماعی، و داوری دکتر فتوحی ساعت 10 روز سه شنبه 1387/11/8 در تالار استاد رجایی دانشکده تشکیل شد و پس از اظهار نظر هیأت داوران با نمره 19/5 و درجه عالی پذیرفته شد و خانم وزیر نژاد به درجه کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی نائل آمدند.

2- آقای احمد علی اکبری

پایان نامه کارشناسی ارشد آقای احمد علی اکبری با عنوان «تحقیق و بررسی در اصول تعلیم و تربیت صوفیانه» و در حضور هیأت داوران آقایان دکتر محمد تقوی (استاد راهنما)؛ دکتر غفاری از دانشکده علوم تربیتی (مشاور)؛ و به داوری خانم دکتر اختیاری روز 1387/11/27 برگزار شد و با نمره 18/5 و درجه بسیار خوب پذیرفته شد.

3- آقای احسان زاهدی

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی آقای احسان زاهدی با عنوان «تطبیق شخصیت‌ها و حوادث تاریخی تاریخ بیهقی با شعر عصر غزنوی» 10 روز سه شنبه نهم تیرماه 1388 محل کتابخانه قطب علمی تشکیل شد. راهنمایی این پایان نامه را خانم دکتر زهرا اختیاری و مشاوره آن را آقای دکتر محمد حعفر یاحقی برعهده داشتند. داوری این پایان نامه بر عهده آقایان دکتر نقوی و آقای مهدی سیدی بود که هر کدام دیدگاههای خود را از زاویه ای در مورد آن مطرح کردند. این پایان نامه با نمره 19/25 و درجه عالی پذیرفته شد.

این پایان نامه از سلسله پایان نامه‌هایی بود که موضوع آن از کلاسهای بیهقی خوانی قطب علمی نشأت گرفته و در جلسات تصحیح متن بیهقی با حضور دکتر یاحقی و آقای سیدی تثبیت شده بود. چکیده این پایان نامه به شرح زیر است: نشان دادن نقش شاعران در معرفی اشخاص و روشن‌گری حوادث عصر غزنوی. روش تحقیق: تطبیق و مقایسه شخصیت‌ها و حوادث مشترک تاریخ بیهقی با دیوان‌های (فرخی، عنصری و منوچهری).

در فصل اول این رساله به تحلیل صفات بیست و سه تن از شخصیت‌های مشترک تاریخ بیهقی با ممدوحان شاعران پرداخته شده است. حوادث نظامی و مسائل تاریخی عصر محمود و مسعود غزنوی در فصل دوم، سیاست دربار غزنوی و

کشمکش‌های سیاسی آنان در فصل سوم، اشرافیت و فرهنگ دربار سلاطین غزنوی و انعکاس آن در شعر و نثر در فصل چهارم و در پایان بازتاب مسائل اجتماعی در این آثار نشان داده شده است.

نویافته‌های این تحقیق آن است که به دلیل پیوند زندگی شاعران با سلاطین و درباریان، آنان در لابه‌لای اشعار خود به ویژگی‌های ممدوحان و اطلاعات دقیق تاریخی اشاره کرده‌اند که در تاریخ بیهقی و دیگر کتاب‌های تاریخی ذکر نشده است. این اطلاعات برای شناخت ویژگی‌های شخصیت‌ها و حوادث تاریخ بیهقی جنبه تکمیلی دارد و به محقق تاریخ بیهقی و تاریخ عصر غزنوی کمک فراوانی می‌نماید.

جلسات نقد ادبی چهارشنبه‌ها

- - - 1388/12/14 دکتر محمد رضا هاشمی، استادیار گروه زبان و ادبیات انگلیسی: موضوع «تأثیر زبان و فرهنگ فارسی بر قاضی نذراالاسلام، شاعر ملی بنگلادش».

- - - 1388/12/21 آقای قربان صباغ، موضوع: «ادبیات تطبیقی»

- - - 1388/02/20 خانم دکتر پورخالقی، دانشیار زبان و ادبیات فارسی: «هنر مخاطب‌شناسی با رویکردی به «بوی جوی مولیان».

- - - 1388/2/9 آقای سید محمد موسوی، مدرس حوزه اسلامی رضوی، موضوع: «تأویل فلسفی عشق».

شرکت مدیر قطب در جلسات تهران

- جلسات شورای برنامه‌ریزی وزارتخانه

روزهای سه شنبه دو هفته در میان در وزارتخانه تشکیل می‌شود و مدیر قطب، که عضو این جلسه است، به طور مرتب در این جلسات شرکت می‌کند.

جشن درختکاری و سخنرانی علمی

در آستانهٔ نوروز 1388 به مناسبت جشن درختکاری روز یکشنبه 1387/12/18 از ساعت 10 تا 12 به همت قطب علمی جشنی در تالار فردوسی برگزار شد که طی آن آقای دکتر غلامعلی بسکی، پدر طبیعت ایران، سخنرانی دلپذیری در اهمیت محیط زیست و لزوم حفظ آن و با اشاره به انعکاس این ارزشها در شعر و ادب فارسی، با لحن شیرین و مؤثری ایراد کرد که علاقه و احساس دانشجویان و شرکت کنندگان در جلسه را برانگیخت. در پایان هم خانم دکتر پورخالقی پس از ایراد سخن و شعر خوانی از جمعیت دعوت کرد تا برای کاشتن درخت به صحن دانشکده بیایند که در این مراسم درختانی که از قبل آماده شده بود در گودالهای مخصوص کاشته شد.

قطب علمی از چند سال پیش مراسم درختکاری و استقبال از بهار را به شیوه‌های مختلف گرامی می‌دارد و توجه نسل جدید را به ارزشهای خدادادی، که طبیعت و محیط زیست سالم از جمله آن است، جلب می‌کند.

جلسات مصاحبه با استادان متقاضی اعزام به خارج

هشتمین کمیته علمی جهت مصاحبه با متقاضیان اعزام به خارج ساعت 8 صبح روز شنبه 9 خرداد ماه 1388 در دفتر همکاریهای بین المللی وزارتخانه تشکیل شد. مدیر قطب علمی، که عضو شورای گسترش زبان فارسی و ایران شناسی وزارتخانه و عضو این کمیته است، در این جلسه که تا ساعت 3/30 بعد از ظهر طول کشید، حضور یافت. در این جلسه با یازده تن از استادیاران متقاضی اعزام مصاحبه شد، که گروهی از آنان برای تدریس در دانشگاههای خارج پذیرفته شدند.

مکتب قاجار

فرهنگستان هنر در سلسله برنامه‌ها و همایشهای خود، بنا دارد بعد از همایش بین‌المللی مکتب شیراز، که در آذر ماه 1387 در تهران و شیراز برگزار شد، دو سال بعد همایش مکتب قاجار را برگزار کند. نخستین جلسه کمیته ادبیات و زبان‌شناسی مکتب قاجار، روز سه شنبه 29 بهمن 1387 ساعت 1/30 تا 3/30 بعد از ظهر در محل ساختمان فرهنگستان هنر تشکیل شد و تصمیماتی در خصوص چگونگی برگزاری این مکتب اتخاذ گردید.

شرکت مدیر قطب در جلسه قطبهای علمی کشور

جلسه مشورتی با برخی از مدیران قطبهای علمی کشور با دعوت قبلی ساعت 2 بعد از ظهر روز یکشنبه 10 خرداد 1388 در دفتر معاون پژوهش و فناوری وزارتخانه با حضور آقای دکتر کبکانیان و دبیر قطبهای علمی تشکیل شد. در این جلسه پس از سخنان معاون محترم وزیر و گزارش دبیر شورای قطبهای علمی کشور، در خصوص چگونگی ادامه کار قطبها گفتگوهایی صورت گرفت و ضمن تأکید بر ضرورت ادامه کار قطبها تصمیمهایی اتخاذگردید.

همایشها و نشستهای قطب علمی

مورد شیخ شیراز، از زیباییها و هنر بیان سعدی سخن گفت و در پایان به سئوالات دانشجویان و همکاران در این خصوص پاسخ داد.

غیر از همایش «پیام جهانی شاهنامه» که گزارش آن در آغاز این خبرنامه آمده است، همایشهای زیر در نیمسال گذشته در این قطب علمی برگزار گردید:

بزرگداشت روز معلم و تقدیر از استادان شاغل و بازنشسته دانشگاه:

مراسم گرامی داشت مقام معلم در روز سه شنبه 88/2/15 ساعت 10 صبح در تالار فردوسی دانشکده برگزار شد در این مراسم که قطب علمی حضور فعال داشت ضمن گرامیداشت مقام معلم و سخنرانی آقای دکتر رکنی از پیشکسوتان گروه زبان و ادبیات فارسی و رئیس اسبق و دانشکده از استادان شاغل و بازنشسته دانشکده تجلیل شد.

پس از برگزاری مراسم و سپاسگزاری از استادان دانشکده، از آقای محمدی به عنوان شاگردی وفادار که با سرودن اشعاری در ستایش مقام استادان قدیم خود، روان شادان دکتر احمد علی رجایی بخارایی و دکتر غلامحسین یوسفی رسماً تشکر کرد با اهدای لوح تقدیری قدردانی به عمل آمد. آقای محمدی این دو قصیده را به هزینه خود خطاطی کرده و با قابهایی نفیس به طور جداگانه برای هریک از دو استاد نامبرده، به دانشکده اهدا کردند که اینک در تالار زنده یاد دکتر رجایی دانشکده نگه داری می‌شود.

یادروز عطار:

- روز 25 فروردین 1388 از مدتی قبل برنامه‌ریزی شده است که همایشی برای عطار برگزار کنیم. خانم دکتر سهیلا صارمی را از تهران دعوت کرده بودیم. این برنامه عصر روز سه شنبه 25 فرودین در تالار فردوسی برگزار شد با سخنرانی:

دکتر محمد رضا راشد محصل، با عنوان: «نکته‌هایی در زندگانی عطار»

- دکتر سهیلا صارمی، با عنوان: «نگاهی به طنز عطار»

- رجبعلی لباف خانیکی، با عنوان: «نیشابور در عصر عطار»

یاد روز سعدی:

با یک روز تأخیر یاد روز سعدی به جای اول اردیبهشت، ساعت 4/30 بعد از ظهر روز چهارشنبه دوم در محل تالار فردوسی دانشکده ادبیات تشکیل شد. در این جلسه پس از خیر مقدم مدیر قطب و ذکر علت تأخیر یادروز سعدی، دکتر کاووس حسن‌لی مؤلف فرهنگ سعدی‌شناسی و چندین کتاب دیگر در

تشکیل شد. در این جلسه دکتر یاحقی ضمن ارائه گزارش سفر با پاورپوینت، خلاصه‌ای از مقاله خود را که در مورد شهر در شعر شفيعی کدکنی بود، ارائه داد. پس از آن آقای ساکت نیز برداشت خود از این سفر و خلاصه مقاله خود را که در مورد تاریخ بیهق به عنوان یک تاریخ محلی بود، ارائه کرد. در این جلسه گروهی از همکاران و دانشجویان دوره‌های تخصصی حضور داشتند.

کارگروه پایان نامه نویسی در قطب علمی:

کارگروه رساله نویسی قطب علمی با حضور آقای احسان قبول طی روزهای 5 و 6 مرداد ماه 1388 در محل کتابخانه قطب تشکیل شد و دانشجویان دوره‌های تخصصی که قرار بود موضوع پایان نامه خود را پیشنهاد بدهند طی این دو روز در این کارگروه فشرده شرکت کردند و شیوه نوین پیشنهاد نویسی و انتخاب موضوع پایان نامه را در عمل آزمودند.

مشارکت قطب علمی در نمایشگاه هفته آموزش در محل دانشکده علوم:

با تلاش معاونت آموزشی دانشگاه فردوسی در محل دانشکده علوم نمایشگاهی از دستاوردهای آموزش دانشکده‌ها و مراکز علمی - پژوهشی دانشگاه به مدت 5 روز از (12 لغایت 16 اردیبهشت ماه) برگزار گردید که در این نمایشگاه، دستاوردهای قطب علمی و برخی از لوازم و وسایل آزمایشگاهی گروه جغرافیا در غرفه دانشکده ارائه و در معرض دید علاقه‌مندان قرار گرفت.

مسابقه سخنوری:

انجمن علمی دانشجویان زبان و ادبیات فارسی با همکاری و پشتیبانی قطب علمی روزهای 28 و 29 اردیبهشت ماه 1388 مسابقه فن سخنوری خاص دانشجویان برگزار کرد که طی آن آقایان نجف‌زاده و شریفیان به عنوان برندگان این مسابقه مورد تشویق و تقدیر قرار گرفتند.

ارائه کنفرانس:

کنفرانس مدیر قطب و آقای سلمان ساکت که برای شرکت در کنفرانس شهر شرقی به لهستان رفته بودند، ساعت 14 روز چهارشنبه 13 خرداد ماه 1388 در محل کتابخانه قطب

سفرهای علمی

«ژانرهای توصیف شهر شرقی» از ساعت 11:50 تا 12:15 در همان تالار اصلی دانشگاه، که جلسه افتتاحیه کنفرانس تشکیل شده بود، ایراد گردید. از آن پس به اتفاق مدیر قطب علمی و آقای سلمان ساکت دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی که با مقاله مستقل در این کنفرانس شرکت کرده بود، مرتب در جلسات بعدی و زمینه‌های مورد علاقه خود شرکت می‌کردند تا روز جمعه ساعت 17:30 که جلسه پایانی برگزار شد و عملاً کار کنفرانس به اتمام رسید.

ضمناً بخش ایران‌شناسی دانشگاه یاگلونیا، که با بیش از شصت سال سابقه یکی از کهنسالترین دانشگاه‌های اروپاست، با هماهنگی قبلی از مدیر قطب و همراهان دعوت کرده بود که برای ایراد سخنرانی و دیدار با استادان و دانشجویان فارسی به بخش ایران‌شناسی دانشگاه بروند، که این کار عصر جمعه پس از اتمام جلسات سخنرانی عملی شد.

در این جلسه، پس از سخنان آغازین خانم پروفیسور آنا کراسنولسکا، که اتفاقاً در همین دانشگاه فردوسی زبان فارسی خوانده و در سال 1355 دانشجوی مدیر قطب بوده است، دکتر یاحقی سخنرانی در خصوص اهمیت زبان فارسی و ایران‌شناسی در لهستان ایراد کرد و به دنبال آن هم به پرسشهای دانشجویان، که عمدتاً در خصوص موقعیت کنونی زبان فارسی و چگونگی ادامه تحصیل فارسی در ایران بود، پاسخ گفت. در این جلسه برخی از کتابهایی که هیأت با خود برده بودند به بخش ایران‌شناسی تقدیم شد و متقابلاً خانم کراسنولسکا برخی از کتابها و مجلات بخش شرقی و ایران‌شناسی آن دانشگاه را به مدیر قطب دادند که برای کتابخانه قطب علمی فردوسی‌شناسی با خود به مشهد آوردند. در این جلسه همچنین مذاکراتی در خصوص مبادلات علمی و بویژه ایجاد زمینه برای

شهرهای معاصر شرقی: از نظر زبان‌شناسی، ادبی، و فرهنگی، (لهستان):

دکتر محمد جعفر یاحقی مدیر قطب به همراه سلمان ساکت دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی و همکار قطب علمی برای شرکت در کنفرانس «شهرهای معاصر شرقی: از نظر زبان‌شناسی، ادبی، و فرهنگی»، عصر روز یکشنبه 88/02/27 از مشهد به تهران و ساعت 4 بامداد روز بعد از طریق مسکو به ورشو و از آنجا با قطار به کراکف عزیمت کردند.

ظهر روز بعد مراسم پذیرش و ثبت نام کنفرانس در دانشگاه یاگلونیا کراکف به عمل آمد. کنفرانس ساعت 9 بامداد روز چهارشنبه 20 ماه می 2009 در تالار دانشگاه مزبور با سخنان رئیس بخش مطالعات شرقی دانشگاه آغاز شد و پس از گزارش دبیر کنگره خانم کارولینا راکوویکا با سخنرانی کلیدی پروفیسور اکارت اهلرز استاد ممتاز دانشگاه بن (آلمان) با عنوان «شهر شرقی: چشم انداز جغرافیایی» ادامه یافت.

با پروفیسور اهلرز

پس از تنفس، جلسات بخشهای سه گانه تخصصی همایش از ساعت 11 آغاز به کار کرد. سخنرانی این جانب با عنوان «مفهوم شهر در شعر شفيعی کدکنی» در جلسه اول بخش

رودکی در قزاقستان:

«همایش بین‌المللی فردوسی و حماسه سرایی در ایران و آسیای مرکزی» با همکاری ریزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و انستیتو مطالعات شرق‌شناسی قزاقستان و مرکز مطالعات فرهنگی ایران و آسیای مرکزی در روزهای 30 و 31 اردیبهشت 1387 در شهر آلماتی برگزار گردید.

از قطب علمی خانم مریم جلالی در این همایش شرکت کرده بود، از ایران هم آقایان دکتر علی محمد سجادی استاد دانشگاه شهید بهشتی، دکتر کاووس حسن‌لی رئیس بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شیراز، دکتر مهدی نوریان استاد دانشگاه اصفهان در این همایش حضور داشتند.

مریم جلالی در این همایش در سخنانی به جایگاه بازنویسی حماسه فردوسی در ادبیات کودک و نوجوان ایران اشاره کرد. وی در این سخنرانی به معرفی و تحلیل آثاری پرداخت که در پنج سال اخیر از شاهنامه فردوسی برای کودکان و نوجوانان بازنویسی شده است. اوتیگین کمیس بایف رئیس بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فارابی قزاقستان نیز شاهنامه فردوسی و تاثیرگذاری بر ادبیات قزاقی را بررسی کرد. دکتر علی محمد سجادی استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید بهشتی ایران هم سخنانی با عنوان شاهنامه فردوسی و رشد حماسه قهرمانی در ادبیات ایران بیان کرد و موضوع سخنان دکتر انیسا ارومبایوا از قرقیزستان نیز پیرامون شاهنامه فردوسی بود.

در این همایش دو روزه دانشمندی از کشورهای ایران، روسیه، تاجیکستان، قرقیزستان، افغانستان، ازبکستان و قزاقستان حضور داشتند و زیبایی و قدرت کلام خالق شاهنامه حکیم ابوالقاسم فردوسی و نقش حماسه سرایی در ایران و آسیای مرکزی را مورد بررسی قرار دادند.

قطب علمی فردوسی‌شناسی وظیفه خود می‌داند که با شرکت در این‌گونه محافل اقدام به جا و شایسته مراکز علمی کشورهای مختلف را تحسین کند.

بازدید، تبادل نظر و همکاری گروهی از همکاران و دانشجویان دکتری قطب علمی فردوسی‌شناسی دانشگاه فردوسی از دانشگاه یاگلونیای کراکف در تابستان آینده به عمل آمد.

با پروفیسور کراسنولسکا

دو روز بعد از اتمام کنفرانس، وقت گروه به دیدار از شهر تاریخی کراکف، که بمثابة اصفهان ماست یعنی در روزگاری پایتخت و مرکز اصلی مبادلات علمی و فرهنگی لهستان بوده، و همچنین دیدار از منطقه توریستی و دیدنی زاکوپانه واقع در یکصد کیلومتری کراکف گذشت تا این که سرانجام روز دوشنبه 25 می با قطار به ورشو رفتند و طبق قرار قبلی به اتفاق آقای دکتر محمد امین رکنی همکار و دوست مدیر قطب، که از سه سال پیش به عنوان استاد مدعو از طرف وزارت علوم در دانشگاه ورشو فارسی درس می‌دهند، از بخش فارسی این دانشگاه دیدن کردند و مذاکراتی در خصوص وضعیت و کم و کیف آموزش زبان فارسی در ورشو و لهستان صورت گرفت. رویهمرفته به نظر می‌رسد دیرینگی و اهمیت زبان فارسی و ایران‌شناسی در کراکف بیشتر و بهتر از ورشو است؛ کارها و تحقیقاتی هم که در این خصوص صورت گرفته همین امر را نشان می‌داد.

سرانجام روز بعد یعنی سه شنبه 26 می / 5 خرداد 1388 گروه از ورشو به مسکو و ساعت ده همان شب به وقت محلی از مسکو به تهران و ساعت 6 بامداد روز بعد از تهران به مشهد پرواز کردند و این سفر علمی به نقطه پایان خود رسید.

علمی آقایان دکتر یعقوب دانشدوست، رجبعلی لباف خانیکی و مهدی سیدی بارور و سرشار شد.

جلو مدرسه غیائیه خرگرد

سفر به دره گز و کلات:

پنجمین سفر خراسان شناسی فرهنگسرای فردوسی طی روزهای 11 و 12 تیرماه به منطقه دره گز و کلات صورت گرفت. در این سفر تور گردشگری فرهنگسرا از میل رادکان، بندیان، پارک تندوره، مرز لطف آباد در دره گز و از کتیبه نادر، قصر خورشید مسجد کبودگنبد در کلات دیدن کردند و شامگاه روز جمعه به مشهد بازگشتند.

میل رادکان

سفر به گناباد و قلعه فرود:

به دنبال سفر دره گز ششمین سفر درون استانی فرهنگسرا در مسیر گناباد، کلات و کاخک بود، که روزهای 25 و 26 تیرماه عملی شد.

سفر تبریز:

چهارمین گردهمایی انجمن ترویج زبان و ادب فارسی طی روزهای 21 تا 23 مردادماه در دانشگاه تبریز برگزار شد. مدیر قطب علمی که عضو هیأت مدیره انجمن ترویج نیز هست به اتفاق آقای دکتر راشد محصل عضو این قطب علمی در این گردهمایی شرکت کردند. موضوع سخنرانی مدیر قطب «نسخه های نویافته ی تاریخ بیهقی» و موضوع سخن آقای دکتر راشد «مقام و موقعیت بدیهه سرایان در جوامع کهن» بود که هر دو طی روزهای گردهمایی ارائه شد. در این گردهمایی همچنین انتخابات دور دوم هیأت مدیره انجمن نیز با نظارت نماینده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برگزار شد که در این انتخابات مدیر قطب بیشترین آراء را به دست آوردند. مدیر و عضو قطب علمی روز جمعه 23 مردادماه به مشهد پرواز کردند تا عصر آن روز در هفتمین جلسه ی میان فصلی فرهنگسرای فردوسی شرکت کنند.

سفرهای خراسان شناسی فرهنگسرای فردوسی

سفر به فریمان، تربت جام و تایباد:

در ادامه سفرهای درون استانی فرهنگسرای فردوسی صبح روز پنجشنبه 10 اردیبهشت 1388 اتوبوسی حامل 48 تن از مشتاقان سفرهای درون استانی از جلو فرهنگسرای فردوسی به جانب فریمان، جام و تایباد حرکت کرد. گروه به سرپرستی دکتر یاحقی پس از صرف ناهار در تربت جام و بازدید از آثار تاریخی جام و تایباد به خواف رفت و شب را درسنگان خواف اقامت داشت

پس از بازدید از همه آثار تاریخی و فرهنگی خواف، سنگان، زوزن و سلامی عصر روز بعد جمعه 11 اردیبهشت به مشهد بازگشت. این سفر علمی همه با توضیحات روشنگر و فنی و

آثار جدید همکاران قطب علمی:

محمد جعفر یاحقی

الف. کتابها:

1- از پاژ تا دروازه رزان، جستارهایی در زندگی و اندیشه فردوسی (تهران، انتشارات سخن، 1388)، به مناسبت نمایشگاه کتاب در سلسله انتشارات سخن منتشر شد. این کتاب حاوی 27 مقاله است در مورد فردوسی و شاهنامه که برخی از آنها سالها پیش از این در نشریات کشور منتشر شده است.

2- جویبار لحظه‌ها چاپ یازدهم، تهران، انتشارات جامی، 1388.

3- دیبای خسروانی، گزینش و توضیح با همکاری مهدی سیدی، تهران، انتشارات جامی، چاپ هشتم، 1387.

4 - بهین نامه باستان، چاپ ششم، مشهد، به‌نشر، انتشارات آستان قدس رضوی، 1387.

5- راهنمای نگارش و ویرایش، چاپ بیست و هفتم، مشهد، به‌نشر، انتشارات آستان قدس رضوی، با همکاری دکتر محمد مهدی ناصح 1387.

6- فرهنگ اساطیر و داستان‌واره‌ها در ادبیات فارسی، فرهنگ معاصر، چاپ دوم، 1387.

7- (سردبیر): «فصلنامه پاژ3»، ویژه‌نامه غزالی، مشهد، فرهنگسرای فردوسی، پاییز 1387 (تاریخ انتشار بهار 1388).

8 - (سردبیر): فصلنامه پاژ 4، جشن نامه خالقی مطلق، مشهد، فرهنگسرای فردوسی، زمستان 1387 (تاریخ انتشار بهار 1388).

ب. مقالات:

1- «رمز و نمادپردازی در شاهنامه»، اسطوره متن هویت‌ساز، حضور شاهنامه در ادب و فرهنگ ایرانی، به کوشش بهمن نامور مطلق، تهران، علمی و فرهنگی، 1387. با همکاری فرزاد قائمی.

2- «زمینه‌های اجتماعی فروپاشی حکومت ساسانی، براساس شاهنامه فردوسی»، زبان و ادبیات فارسی 7، مجله دانشگاه

این سفر که با هماهنگی با دانشگاه‌های آزاد و پیام نور و شهرداری گناباد صورت گرفته بود عملاً به همایش گناباد شناسی تبدیل شد که شب همان روز در دانشگاه آزاد گناباد برگزار گردید. در این نشست علمی دکتر یاحقی، دکتر راشد و لباف از فرهنگسرا سخن گفتند. عصر آن روز بازدید از قنات قصبه گناباد بود و فردایش عزیمت به منطقه کلات و بازدید از تک میدان و منطقه وقوع داستان فرود به یک روایت دیگر.

مسجد جامع گناباد

همایش میان‌فصلی فرهنگسرای فردوسی:

ششمین همایش میان‌فصلی فرهنگسرای فردوسی با موضوع «شاهنامه و جوانان» عصر روز جمعه 23 مرداد ماه 1388 در تالار آپارتمانهای ساپکو واقع در بلوار تلویزیون تشکیل شد.

در این جلسه که با حضور تعداد زیادی از فردوسی‌دوستان و گروه دانش‌افزایی قطب علمی تشکیل می‌شد، خانم مریم جلالی از تهران و آقایان یوسف بینا و دکتر آرش اکبری مفاخر از مشهد سخنرانی داشتند. در پایان گروه سرود دانش‌افزایان سرود «ای ایران» را اجرا کردند که مورد توجه قرار گرفت.

دکتر محمود فتوحی

1- «ارزش ادبی ایهام، از دو معنایی تا چند لایگی»، زبان و ادبیات فارسی 8، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تربیت معلم، سال شانزدهم، پاییز 1387.

سلمان ساکت

1- «جشن هزاره فردوسی»، فصلنامه پاژ 4، جشن نامه خالقی مطلق، مشهد فرهنگسرای فردوسی، زمستان 1387.

طرح‌های مصوب قطب علمی:

چهاردهمین جلسه قطب علمی به تاریخ شنبه 1388/5/10 تشکیل شد و علاوه بر موضوعات و مسائل جاری قطب طرح‌های زیر به تصویب رسید:

- طرح پیشنهادی آقای دکتر محمدرضا راشد با عنوان «فرهنگ توصیفی تطبیقی اوراد الاحباب. قرار شد پذیرش یک مقاله علمی - پژوهشی به منزله گزارش نهایی این طرح تلقی شود.

- طرح پیشنهادی آقای دکتر وحیدیان با عنوان «گردآوری، بررسی و تدوین فارسی مشهدی» مطرح و مقرر شد با بودجه پیشنهادی به بخش پژوهشی شورای اسلامی شهر مشهد ارائه و به عنوان طرح مشترک قطب و شورای شهر اجرا شود.

- طرح پیشنهادی مشترک خانم دکتر پورخالقی و دکتر یاحقی با عنوان «گرایش فردوسی‌شناسی و ادبیات حماسی» برای اجرا در دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی مطرح شد و به تصویب رسید.

- طرح پیشنهادی مشترک آقای دکتر مهدوی و دکتر فتوحی با عنوان «تدوین دروس و سرفصلهای دروس گرایش تاریخ ادبیات برای دوره دکتری».

- طرح پیشنهادی آقای دکتر قوام با عنوان «تدوین دروس و سرفصلهای گرایش ادبیات عرفانی» برای دوره کارشناسی ارشد. قرار شد که نتایج این طرح‌ها به صورت گزارش به قطب ارائه شود.

تربیت معلم، تهران، سال شانزدهم، شماره 60، بهار 1387. با همکاری فرامرز آدینه کلات.

3- «طلیعه شعر زهد در زبان فارسی»، نامه فرهنگستان 38، دوره دهم، تابستان 1387 (تاریخ انتشار 1388). با همکاری مهدی پرهام.

4- «غزالی در غرب»، فصلنامه پاژ 3، ویژه‌نامه غزالی، مشهد، فرهنگسرای فردوسی، پاییز 1387.

5- «مویی به ریمان تصحیح چند بیت از شاهنامه»، فصلنامه پاژ 4، جشن نامه خالقی مطلق، فرهنگسرای فردوسی، مشهد، زمستان 1387.

6- «رودکی و فردوسی»، آفتابی در میان سایه ای، جشن نامه استاد دکتر بهمن سرکاراتی، به کوشش دکتر علیرضا مظفری و دکتر سجاد آیدنلو، تهران، نشر قطره، 1387.

7- «زبان فارسی عرصه حضور و همزیستی فرهنگها»، شاخه‌های شوق، یادگارنامه بهاءالدین خرمشاهی، دو جلد، به کوشش علی دهباشی، چاپ دوم، 1386 (تاریخ انتشار 1387).

دکتر محمد رضا راشد محصل

مقالات:

1- «آرمان رهبری در شرق»، فصلنامه پاژ 4، جشن نامه خالقی مطلق، مشهد، فرهنگسرای فردوسی، زمستان 1387.

2- «بررسی تحلیلی تأثیرگذاری سخن غزالی»، فصلنامه پاژ 3، ویژه غزالی، مشهد، فرهنگسرای فردوسی، پاییز 1387.

دکتر مه دخت پورخالقی

1- «فردوسی و حماسه جهانی او در حوزه پژوهشهای عرب»، فصلنامه پاژ 4، جشن نامه دکتر خالقی مطلق، مشهد، فرهنگسرای فردوسی، زمستان 1387. با همکاری فاطمه بخیت.

دکتر مهدی مشکوة‌الدینی

1- «رابطه لهجه رسمی و لهجه‌های محلی زبان فارسی»، نامه فرهنگستان 37، بهار 1387 (تاریخ انتشار 1388).

گزارش دوره دانش‌افزایی دانش‌پذیران خارجی (مهمان قطب علمی دانشگاه فردوسی مشهد مرداد ماه 1388)

مقدمه

امسال هم برابر با قرارداد میان این قطب علمی و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و مرکز گسترش زبان فارسی به صورت مشترک، در تابستان سال 1388 حدود چهل تن از استادان و دانشجویان دانش‌پذیر خارجی به منظور دانش‌افزایی در زبان و ادبیات فارسی مهمان قطب علمی دانشکده ادبیات مشهد بودند.

کلاس بازآموزی

این افراد، شامل تعدادی از استادان زبان فارسی و دانشجویان و فارسی‌آموزان هشت کشور: قزاقستان، قرقیزستان، پاکستان، تاجیکستان، ترکمنستان، ترکیه، سوریه و عراق بودند که طبق برنامه در آخرین روزهای تیرماه از طریق هوایی و زمینی وارد مشهد و در خوابگاه‌های دانشگاه فردوسی مستقر شدند.

مراسم افتتاحیه دوره با حضور آقایان سلیمانی و امینی

یکی از وظایف قطب علمی فردوسی شناسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی، طبق برنامه چهار ساله مصوب این قطب علمی، تلاش برای گسترش زبان فارسی و آموزش آن به خارجی‌ان است و بنا بر همین اصل تقریباً همه ساله به این منظور، یا همکاری از این قطب علمی برای تدریس زبان فارسی به خارج از کشور اعزام می‌شوند، چنان که همین امسال هم در چهار چوب همکاری با دفتر گسترش زبان فارسی و ایران‌شناسی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری قرار است دو تن از همکاران قطب و گروه برای تدریس زبان و ادبیات فارسی به کشورهای سوریه و لهستان اعزام شوند.

گروه شرکت‌کننده در دوره دانش‌افزایی

همکاری قطب با شورای گسترش زبان فارسی در سازمان فرهنگ و ارتباطات، هم با عضویت مدیر قطب علمی در شورای عالی گسترش زبان فارسی، بسیار جدی است و همه ساله برنامه‌های متعدد همکاری اعم از شرکت در کنفرانس‌های بین‌المللی، اعزام همکاران برای اجرای برنامه‌های کوتاه مدت، برگزاری همایش‌های ملی و بین‌المللی به صورت مشترک و به ویژه برای دعوت از استادان خارجی، به صورتهای گوناگون انجام و محقق می‌شود.

شود. به همین منظور برای این دوره نیز مثل دوره‌های قبل، برنامه‌های شهرگردی و آشنایی با فرهنگ و عادات ایرانیان به شرح زیرپیش بینی شده بود:

- روز چهارشنبه 88/5/7 سرشب، دانش پذیران بعد از شرکت در کلاس‌ها به سرپرستی آقای عابدیان برای آشنایی با موقعیت شهر مشهد به مجتمع فرهنگی کوهسنگی رفتند.

پارک کوهسنگی

پس از آشنایی با موقعیت کلی شهر مشهد از بلندی آرامگاه سربازان گمنام، و گفتگو با مردم و آشنایی با هنر تراشیدن سنگ هرکاره، که مختص مشهد و مغازه‌های تراش و عرضه آن منحصرأ در مجتمع فرهنگی - اقتصادی کوهسنگی مستقر است، شام را در پارک کوهسنگی صرف کردند.

- روز پنجشنبه 88/5/8 با هماهنگی‌هایی که از هفته قبل؛ با آستان قدس رضوی صورت گرفته بود، برنامه زیارت و بازدید علمی از اماکن متبرکه و کتابخانه و موزه آستان قدس رضوی اجرا شد. به این ترتیب که گروه دانش پذیران اول صبح به سرپرستی آقایان عابدیان و دعایی به زیارت حرم مطهر رضوی مشرف شدند، و ضمن هماهنگی با بخش بین الملل آستان قدس و با راهنمایی راهنمایان از بخشهای مختلف اماکن متبرکه، یعنی صحنها، رواقها و حرم مطهر بازدید کردند.

برنامه دیدار از کتابخانه و موزه هم از برنامه‌های بعدی بود، که به دلیل کمبود وقت، تنها دیدار مفصلی از بخشهای مختلف کتابخانه مرکزی آستان قدس، که گنجینه پربهایی از نفایس و

پس از آشنایی و استقرار اولیه مهمانان و با پیش بینی های لازم، از جمله تعیین سرپرستهای شبانه روزی برای خواهران و برادران، روز شنبه 88/5/3 مراسم رسمی گشایش دوره با حضور جناب آقای قهرمان سلیمانی سرپرست شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی و آقای امینی سرپرست دفتر سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی مشهد، رئیس دانشکده ادبیات مشهد، مدیر قطب علمی و مدیر و تنی چند از استادان گروه زبان و ادبیات فارسی در محل کتابخانه قطب علمی برگزار گردید.

طی روزهای چهارم و پنجم مرداد ماه ارزیابی تعیین سطح، به دو صورت شفاهی و نوشتاری از دانش پذیران به عمل آمد و با توجه به نتیجه ارزیابی‌ها و مدارک تحصیلی نامبردگان، پس از تعیین سطح به سه گروه مجزا مقدماتی، متوسط و عالی تقسیم شدند. از روز بعد روزانه 8 ساعت کلاس آموزشی طبق برنامه ای که از قبل معین شده بود، برای هر گروه تشکیل گردید. در این کلاسها استادان برجسته دانشکده ادبیات برای دوره‌های متوسط و عالی و مدرسان متخصص آموزش ابتدایی در دوره مقدماتی تدریس دروس را برعهده داشتند. و بر روی هم هرکلاس طی پنج روز هفته روزی هشت ساعت جمعاً در طول دوره به میزان 120 ساعت آموزش رسمی دیدند. یکی از برنامه‌های جانبی قطب علمی برای آموزش بهتر زبان فارسی به فارسی آموزان ترتیب دادن سفرهای درون و برون شهری و حتی برون استانی برای فارسی آموزان است. تجربه برگزاری موفق چندین دوره فارسی آموزی طی سالهای گذشته نشان داده است که وقتی کسی به کشور دومی وارد می‌شود، بیشتر از کلاسهای رسمی در کلاس اجتماع و در رویارویی با مردم و جامعه می‌تواند چیز بیاموزد؛ یعنی زبان آموز در عمل ظرافتها و زیباییهای زبان را فرا می‌گیرد و همزمان، با فرهنگ و عادات و خلق و خوی مردم آن کشور نیز آشنا می‌شود. روی این اصل، دانش آموزش زبان توصیه می‌کند که بخشی از فراگیری هر زبان باید در کشور مادر و در محیط اصلی زبان آموزش داده

طول مسیر و در محل توضیحات لازم توسط آقای دکتر یاحقی برای دانش پذیران داده می شد.

در آرامگاه فردوسی

با هماهنگی‌هایی که به عمل آمده بود، در محل آرامگاه برای مهمانان صحنه هفت خوان رستم توسط هنرمند میراث فرهنگی، آقای صادق زاده، به صورت نقالی اجرا شد. گروه بعد از دیدار از آرامگاه اخوان ثالث و معرفی شعر و اندیشه وی توسط دکتر یاحقی، و همچنین شعر خوانی دانشجویان بر بالین اخوان به محل «دروازه رزان» در شمال باغ آرامگاه رفتند که توضیحات لازم در مورد واقعه تاریخی مربوط توسط دکتر یاحقی داده شد. مهمانان پس از دیدار از بخشهای مختلف باغ آرامگاه، و آشنایی با ارگ توس و بنای هارونیه و توضیح در باره محل قبر امام غزالی، عازم منطقه فرهنگی گلستان و حصار شدند و شام را در مجتمع فرهنگی «سحاب» صرف کردند.

در منزل استاد یگانه

- سه شنبه شب 5/13، بعد از برگزاری کلاسهای آموزشی بعد از ظهر، با هماهنگی‌هایی که صورت گرفته بود، دانش پذیران

کتب خطی و چاپی کشور و بلکه جهان است، به عمل آمد و همه جا با توضیحات فنی و سودمند راهنمایان روابط عمومی کتابخانه همراه بود. توفیق استفاده از خوان معنویت امام همام، به دلیل گستردگی البته برای هرکسی به قدر همت او فراهم است، اما امکان استفاده از خوان نعمت مادی حضرتش به دلیل محدودیت امکانات و خیل عظیم متقاضیان برای همه کس فراهم نیست، با تمهیداتی که در آستان قدس رضوی اندیشیده شده است، تنها به معدودی از زائران بیرون از مشهد و خراسان منحصر شده است. به همین منظور با برنامه ریزی قبلی و مکاتباتی که صورت پذیرفته بود، استثنائاً مهمانان ما توانستند، پس از ارائه پاسپورت، برسر خوان نعمت مادی امام همام بنشینند و ناهار متبرک را همزمان با دیگر زائران داخلی و خارجی در مهمانسرای حضرت صرف کنند.

ورودی حرم مطهر

دو هفته بعد، دانش پذیران مطابق معمول از برنامه آموزشی پیش بینی شده و کلاسهای درس همکاران آموزشی استفاده کردند.

- برنامه غیر کلاسی مهمانان، که از قبل پیش بینی شده و مکاتبات لازم صورت گرفته بود، بازدید از آرامگاه فردوسی و شهر باستانی توس بود، که روز دوشنبه 5/12/ بعد از ظهر، پیش بینی شده بود.

ساعت سه و نیم بعد از ظهر آن روز گروه با راهنمایی آقای دکتر یاحقی و همراهی آقای عابدیان عازم دیدار از شهر باستانی توس و زیارت آرامگاه فردوسی شدند؛ که همه جا در

در پایان جشن و پس از اجرای برنامه موسیقی مقامی توسط استاد عثمان، از مهمانان، که از خوردن غذای یکنواخت رسمی خسته شده بودند، با انواع غذاهای خانگی و اصیل ایرانی، پذیرایی شد؛ که بسیار در کام آنان مزه کرده بود.

روز جمعه 88/5/16 افراد با همراهانشان برای خرید کتاب آشنایی با فضای کتابخوانی شهر مشهد، به جمعه بازار کتاب رفته و کتاب های مورد نیاز را خریداری کردند.

روز شنبه، 5/17 شامگاه پس از اتمام کلاسهای آموزشی و برای رفع خستگی از کار روزانه، با هماهنگی هایی که توسط آقای دکتر یاحقی به عمل آمده بود، گروه به دعوت آقای مهندس ایرج یزدان بخش، از فرهنگدوستان صنعت کشور، به منطقه «شیر حصار» در 25 کیلومتری مشهد رفتند و شب در باغ شرکت پارت لاستیک در ضیافت باشکوهی، که به این مناسبت تدارک دیده شده بود، شرکت کردند.

باغ پارت لاستیک با خانواده یزدان بخش

در این مراسم علاوه بر راهنمایان، آقای دکتر یاحقی، آقای دکتر محمد رضا راشد محصل و خانم دکتر بوذرجمهری، استاد جغرافیای دانشکده، و جناب آقای عابدیان نیز گروه را همراهی می کردند. در باغ وسیع و مصفای پارت لاستیک، ابتدا مهمانان به گشت و گذار و دو چرخه سواری و بازدید از مزرعه نمونه و پارک وحش اختصاصی پارت لاستیک پرداختند، آنگاه برای برگزاری مراسم درآلاچیق وسیع باغ جمع شدند.

مهمان آقای یگانه استاد بنام موسیقی مقامی و موسیقی حماسی ایران و نوازنده دوتار بودند، که پس از اجرای برنامه توسط استاد یگانه، شام را در منزل ایشان صرف کردند.

- پنجشنبه شب 15 مرداد، که مقارن بود با شب پانزده شعبان، مهمانان سر شب در مراسم جشن ولادت امام زمان، که در منزل آقای دکتر یاحقی برگزار می شد، شرکت کردند.

مراسم جشن پانزده شعبان در کتابخانه دکتر یاحقی

در این جشن، که با حضور استاد عثمان محمدپرست، نوازنده بی بدیل و چهره بین المللی دوتار و صاحب نشانهای افتخار بین المللی، تشکیل می شد، مهمانان ضمن آشنایی با مناسبت این شب، تک تک به معرفی خود و دلایل علاقه شان به زبان فارسی، پرداختند و در باره ایران و برنامه ای که برایشان تدارک دیده شده اظهار نظر کردند و احساس خود را از بودن در این محفل دینی و روحانی بیان داشتند.

استاد عثمان محمدپرست در حال صحبت

این ترتیب، این جلسه نیز خود برای دانش افزایان مانند یک کلاس درس بلکه بهتر از آن، موجب دانش افزایی زبانی آنان بود.

آلاچیق پارت لاستیک

عصر یکشنبه 88/5/18 ساعت 3، گروه مهمانان به همراه آقای عابدیان و آقای دکتر محمد جواد مهدوی، به نیشابور رفتند و در مسیر از قدمگاه حضرت رضا واقع در 35 کیلومتری نیشابور و رباط شاه عباسی آن، دیدار کردند.

در پیشگاه خيام

با هماهنگی قبلی با میراث فرهنگی نیشابور، بلافاصله به دیدار از اماکن باستانی این شهر تاریخی، از جمله کاروانسرای عباسی، موزه نیشابور، زیارتگاه امامزاده محروق و آرامگاه‌های عطار و خيام شتافتند، که همه جا راهنمایان توضیحات لازم را برای حاضران ارائه می‌کردند. مهمانان پس از دیداری سرشار از اماکن فرهنگی و مراکز سیاحتی نیشابور، شام را در کلبه خيام صرف کردند و بلافاصله عازم مشهد شدند.

در این جلسه ابتدا دکتر یاحقی، ضمن خیر مقدم به حاضران، از طرف جمع از آقای مهندس یزدان بخش و خانواده ایشان که در میان مهمانان بودند، صمیمانه تشکر کردند و افزودند که علت علاقه آقای مهندس یزدان بخش به شما فارسی آموزان علاوه بر خصلت جبلی فرهنگی ایشان، ارتباط مستقیمشان با دانشکده ادبیات است، زیرا ایشان تقریباً همزمان با این جانب در سالهای دهه پنجاه در این دانشکده تحصیل می‌کرده و بعداً از حسن اتفاق جذب عالم صنعت کشور شده و در این راه مثل آفتاب درخشیده اند.

در باغ پارت لاستیک

پس از سخنان آقای دکتر یاحقی، آقای مهندس یزدان بخش در صحبت کوتاهی از حضور مهمانان خارجی در این محفل بی‌ریای فرهنگی ابراز تشکر و شادمانی کردند، و افزودند شرکتهای پارت لاستیک یکی از برنامه‌های اساسی خود را حمایت از امور فرهنگی و برگزاری مجالس علمی و ترویج علم و دانش با تأسیس دانشگاه علمی- کاربردی پارت لاستیک و سرمایه گذاری برای پیشبرد هدفهای بلند مدت انسانی قرارداد داده و در همین راستا به تأسیس نهادهای مردمی مانند: «بنیاد نیکوکاری مهندس شادی یزدان بخش» اقدام کرده است.

به دنبال سخنان آقای مهندس یزدان بخش، از یکایک مهمانان خواسته شد پشت میکروفون بیایند و ضمن معرفی خود و کشورشان، چند کلمه ای در مورد برنامه ها و آموزشهایی که در ایران دیده اند، سخن بگویند و شعرهایی فارسی بخوانند. به

در مشهد بود، با حضور آقای دکتر عباسعلی وفایی، دبیر محترم شورای گسترش، به دانش افزایان، که سخت متقاضی سفر به اصفهان بودند، قول داده شد با وجود آن که این سفر در قرارداد قطب علمی با سازمان فرهنگ و ارتباطات، پیش بینی نشده است، در پایان دوره مهمانان سفر کوتاهی به اصفهان داشته باشند.

کاروانسرای عباسی نیشابور

روز چهارشنبه 5/21 برای مهمانان برنامه بازدید از منطقه خوش آب و هوا و بیلاقی اخلمد، واقع در 80 کیلومتری شهر مشهد، پیش بینی شده بود. به این منظور مهمانان پس از صرف صبحانه در رستوران گل سرخ، با دو دستگاه مینی باس مجهز، به سرپرستی آقای عابدیان، عازم سفر به اخلمد شدند.

داخل اتوبوس در مسیر اصفهان

این سفر قرار بود، عصر جمعه 5/23 آغاز شود. همانروز فرهنگسرای فردوسی، هفتمین همایش میان فصلی خود را به مدیریت دکتر یاحقی، با عنوان «شاهنامه و جوانان» برگزار می-کرد. بسیار دریغ بود اگر دانش افزایان از حضور در این جلسه علمی محروم می شدند، لذا قرار شد پس از اختتام این جلسه، شبانه گروه عازم اصفهان شوند. جلسه ساعت 5 بعد از ظهر آغاز شد و مهمانان در اولین لحظات در محل همایش واقع در بلوار تلویزیون حاضر شدند و به سخنرانی سخنرانانی که از تهران و مشهد به برنامه دعوت شده بودند، گوش فرادادند. در پایان دکتر یاحقی از گروه سرود دانش افزایان خواست که برای مهمانان همایش سرود «ای ایران» را اجرا کنند که سخت مورد توجه و تحسین و تشویق انبوه حاضران در جلسه واقع شد. مهمانان بلافاصله پس از پایان جلسه به اتوبوس ولوو، که برای سفر آنان کرایه شده بود، سوار شدند و شام را در محل مجتمع مسافرتی رباط سفید، واقع در 75 کیلومتری مسیر مشهد - تربت حیدریه صرف کردند و شبانه به راه خود ادامه دادند.

آبشار اخلمد

در این سفر برون شهری، علاوه بر راهنمایان معمولی، آقای دعایی، مدیر امور عمومی دانشکده و مسئول هماهنگی و پشتیبانی دوره، خانم دکتر بوذرجمهری، استاد جغرافیا، خانم کاظمی، از مدرسان این دوره، دانشجویان را همراهی می کردند. آن روز دانش افزایان از طبیعت آزاد و خوش آب و هوا و آبشار زیبای اخلمد استفاده کردند و برای اجرای برنامه های آموزشی طول هفته آمادگی بیشتری پیدا کردند. مهمانان مقارن غروب به مشهد بازگشتند.

روز جمعه 5/23 روز حرکت به جانب اصفهان و اجرای برنامه سفر برون استانی گروه بود. در جلسه ای که چند روز قبل از آن

نداشتند. با این حال به دلیل شوقی که به دیدار از اصفهان داشتند، همه خستگی‌ها را از یاد برده بودند. آن شب استقرار و استراحت بود تا فردا برای دیدار از اماکن متعدد تاریخی اصفهان آمادگی لازم را داشته باشند، که استراحت کردند.

صبح هنگام علی‌الطلوع پس از صرف صبحانه موقع دیدار از مسجد جامع، منارجنبان، آتشگاه و کلیسای وانک بود و همه جا توضیحات جامع و روشنگر و بسیار سودمندراهنما، آقای جبل عاملی. عصر بازدید از چهل ستون را بر همه چیز مقدم داشتیم و بعد هم میدان امام (نقش جهان) و مسجد‌های امام و شیخ لطف‌الله و عالی‌قاپو، که در دست تعمیر بود و همه جا شگفتی و حیرت از جمع بین هنر و اعتقاد، که اصفهان را یک باره و یکبارچه عظمت کرده بود در چشم مهمانان و دانش‌افزایان، دیگر اصفهان در این چشم انداز برای آنان نه «نصف جهان» که کل جهان بود؛ چیزی هم علاوه تر.

شام را شب مهمانان در مهمانخانه سنتی و دل‌انگیز «نقش جهان» در کنار گنبد مسجد شیخ لطف‌الله صرف کردند با غذاهای سنتی اصفهانی و بریانی که مثل کاشیه‌های اصفهان دگرگونه بود و آن چنان را آن چنان تر می‌کرد.

چهل ستون

از آن جا مهمانان یک راست به ساحل خشکیده زاینده رود کوچیدند، به اشتیاق سی و سه پل و پل خواجه، که البته بی‌آب هم دل‌انگیز بود و می‌شد دست کم عکسهای خاطراتی برداشت که برداشتند.

کاروان به سرپرستی دکتر یاحقی و آقای عابدیان طبق برنامه صبحانه را در «باغ گلشن»، پارک مصفاى طبس و نگین کویر صرف کردند و در گرمای 45 درجه کویر راه، اصفهان را از مسیر بیابانک، انارک و نایین پیش گرفتند؛ ملاحظه صحنه‌هایی از کویر، حتی از پنجره اتوبوس، برای مهمانان و به ویژه آنها که تا آن روز کویر را ندیده بودند، جالب و خاطره‌انگیز بود. ناهار در انارک صرف شد و پس از عبور از شهر تاریخی نایین سرانجام حدود ساعت شش بعد از ظهر کاروان خسته از راه پس از حدود 21 ساعت طی مسافت، وارد اصفهان شدند.

مسجد شیخ لطف‌الله

با آن که از قبل برای اقامت مهمانان با دانشگاه اصفهان مکاتبه و مذاکره شده بود، به دلیل حضور همزمان گروه دیگری از فارسی‌آموزان که از تهران به اصفهان می‌آمدند، اختلاط و اختلالی در کار پیش آمده بود، در مسیر مرتب برای اقامت مهمانان با اصفهان در تماس بودیم. سرانجام به دلیل کمبود جا در مهمانسرای دانشگاه اصفهان قرار شد عده‌ای از مهمانان ما در مهمانسرای دانشگاه و گروهی هم در مهمانسرای جهانگردی اقامت کنند. در محل خوراسگان، برابر هماهنگی‌های به عمل آمده، راهنمای دانشمند و پر شور میراث فرهنگی اصفهان جناب آقای جبل عاملی، که لازم است همین جا از ایشان سپاسگزاری بکنیم، به ما پیوستند و برنامه راهنمایی و اصفهان گردی خود را از مسجد و امامزاده عباس خوراسگان آغاز کردند، این در حالی بود که مهمانان از شدت خستگی نای گوش دادن

در کاشان همه با حسرت به شعر سهراب مترنم بودند که: اهل کاشانم/ پیشه‌ام نقاشی است/ ... تکه نانی دارم/ سر سوزن ذوقی... با دو حسرت این شعر را ترنم می‌کردند: حسرت اول این که چرا ما از آن روزگار اینهمه دور شده‌ایم و حسرت دوم آن که نمی‌توانیم به دلیل بی‌وقتی به زیارت گور سهراب در مشهد اردهال بشتابیم و برایش فاتحه ای بخوانیم.

خانه طباطبایی‌ها - کاشان

هنوز غروب نشده بود که اتوبوس ولوو کنار پلیس راه قم توقف کرد تا آنها که در خلسهٔ پابوسی امام رضا بودند، به پیشگاه خواهرش حضرت معصومهٔ طاهره (س) نیز عرض ارادت بکنند، که بکم از دو ساعتی کردند و رفتیم که لختی راه تا تهران هنوز در پیش بود. مهمانان آن شب در مهمانسرای دانشگاه تهران بیتوته کردند به لطف آقای مرادی، برادر خدمتگزار و متواضعی که در دفتر شورای گسترش دامن برای خدمت به زبان فارسی به کمر زده است.

برنامهٔ فردا که از سوی سازمان فرهنگ و ارتباطات ریخته شده بود، عبارت بود از بازدید علمی از بنای نوین کتابخانهٔ ملی ایران و بعد هم گوش فرادادن به سخنان جنابان: دکتر مصطفوی، رئیس محترم سازمان، دکتر حداد عادل، رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی و رئیس دانشمند فرهنگستان زبان و ادب فارسی و دکتر عباسعلی وفایی دبیر با اخلاص و کوشای شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی، و بعد هم

شب آخر بود و فردایش عازم کاشان بودیم، مهمانان راضی نمی‌شدند که به مهمانسرا برگردیم، اما چاره‌ای نبود، که برخی از همسفران فردای آن روز از تهران عازم کشورهای خود بودند، سرشار از جلسهٔ دیدار.

شب سی و سه پل

سفر فردا در مسیر تهران، با دیدار از نطنز و کاشان و قم ادامه می‌یافت، که یافت.

در کاشان به‌رغم گرمای بی‌اندازه به دیدار از باغ فین شتافتیم که قبلاً در فیلمی که در کلاس ایران‌شناسی برای مهمانان نمایش داده شده بود، روی پرده چیزهایی از آن دیده بودند و اینک دیده‌ها از پرده به صحنه می‌آمد.

باغ فین

دیدار از منزلهای نمونه و حیرت‌انگیز کاشان، که نمونهٔ زندگی آرام و طبیعی انسانهای چند نسل پیش از ما را مجسم می‌کند، چیز دیگری بود، که تکرارش برای مهمانان تنها در رؤیا می‌توانست اتفاق بیفتد.

دربارهٔ دوران اقامت خود در ایران اظهار نظر کردند و اشعاری هم به مناسبت توسط دانش پذیران قرائت گردید.

اجرای سرود ای ایران

بعد گروه موسیقی سنتی به اجرای موسیقی محلی و مقامی پرداختند و سرود «ای ایران» نیز توسط گروه سرود دانش پذیران اجرا گردید. در پایان به دانش پذیران گواهی شرکت در دوره اعطا شد.

مراسم اعطای گواهی دوره

سپس مهمانان در ضیافت شامی که به این مناسبت تشکیل شده بود، شرکت و شام را با دانش پذیران صرف کردند. از فردای بازگشت از سفر اصفهان، مهمانان طبق برنامهٔ پیوست، یگان و دوگان به فرودگاه رفتند و پس از بدرقهٔ گرم و حزن‌انگیز مهمانداران و راهنمایان خود، مشهد را به سوی مقاصد معین ترک کردند.

زبان حال بدرقه کنندگان این بیت بود:

به عزم مرحلهٔ عشق پیش نه قدمی که سودها کنی از این سفر توانی کرد.

ضيافت ناهار ریاست سازمان و دورد و بدرود با آنها که در تهران می‌مانند برای عزیمت به کشورهای خودشان.

کتابخانه ملی تهران

از فردای آن روز، چهارشنبه 5/28 و بقیه که عصر همان روز با اتوبوس ولوو از مسیر سمنان شاهرود عازم مشهد شدند تا آنها نیز از پنجشنبه 5/29 به خانه و کاشانه و شهر و کشور خود باز گردند با کوله باری از تجربه و دیدار و شنیدار و خاطره و یاد و یادمان. مراسم رسمی اختتام دوره به ضرورت سفر دکتر یاحقی به تبریز، قدری زودتر از موعد روز دوشنبه 19 مرداد با حضور آقای دکتر وفایی، دبیر شورای گسترش زبان و ادب فارسی، مدیر قطب علمی، آقای امینی نمایندهٔ سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و آقای دکتر و کیلی، رئیس دانشکدهٔ ادبیات و گروهی از استادان و مدرسان دوره برگزار شد.

اختتامیه - تالار زنده یاد دکتر رجایی - دانشکدهٔ ادبیات

در این جلسه دکتر یاحقی گزارشی از برگزاری دوره و برنامه‌های اجرا شده و در دست اجرا را ارائه داد آنگاه آقای دکتر وفایی و آقای امینی سخن گفتند و بعد از آن نمایندگان دانش پذیران

کهن ترین حماسه شیعی

چند سال پیش دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی طی مقاله‌ای که در مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی منتشر شد نسخه‌ای خطی از کتابی موسوم به «علی‌نامه» از شاعری با تخلص «ربیع» معرفی کرد که در نوع خود خبری بسیار مهم بود و قدمت حماسه‌های دینی را تا سال 482 ق. عقب می‌برد.

اخیراً مرکز پژوهشی میراث مکتوب این نسخه خطی را به صورت نسخه‌برگردان منتشر کرده و مقاله استاد شفیعی را هم در مقدمه آن به چاپ رسانیده است.

به مناسبت رونمایی از این کتاب روز 14 شهریور جلسه‌ای در میراث مکتوب در تهران برگزار شد که دکتر محمدجعفر یاحقی مدیر قطب علمی هم به عنوان یکی از سخنرانان به این جلسه دعوت شده بود. در این نشست علمی که با حضور مدیر قطب علمی، دکتر علی موسوی گرمارودی و دکتر سجّاد آیدنلو تشکیل شده بود، پس از سخنان مدیر مرکز پژوهشی میراث مکتوب، مدیر قطب علمی سخنانی با عنوان «علی‌نامه نظیره یا نقیضه شاهنامه» ایراد کرد و طی آن به معرفی این نسخه و مقایسه آن با شاهنامه پرداخت.

وی افزود منظومه «علی‌نامه» با 12 هزار بیت که در 62 سالگی شاعر نوشته شده است و ربیع خواسته است که با تقلید از شاهنامه، توفیقی در شعر گوئی به دست بیاورد و با ساختن چنین نقیضه‌ای در کنار فردوسی جای گیرد در حالی که در این کار به هیچ وجه موفق نبوده است.

منظومه «علی‌نامه» قرن‌هاست که ناشناخته مانده است. شاید به این دلیل که اولاً حماسه‌ای شیعی بوده و حکومتها بدان عنایتی نشان نداده‌اند و ثانیاً از نظر ادبی هم این کتاب نتوانسته است توجه ادیبان و شاعران گذشته را به خود جلب کند.

ممکن است برخی در انتساب چنین اثری به روزگار سلجوقیان تردید داشته باشند اما به دلیل حضور آشکار علویان در خراسان و به ویژه در نیشابور و بسیاری از شهرها و مناطق دیگر امکان فعالیت علمی و ادبی شیعیان تا این حد البته منتفی نیست.

وی افزود در سال 1379 که مقاله استاد شفیعی کدکنی در مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی مشهد درباره منظومه «علی‌نامه» منتشر شد، این خبر انعکاس چندانی نداشت و حتی خود من آن را جدی نگرفتم، چرا که در نگاه نخست سخن گفتن درباره حماسه‌ای شیعی آن هم متعلق به 482 هجری قمری شگفت‌انگیز به نظر می‌رسید. می‌دانیم که این تاریخ نزدیک به 70 سال پس از مرگ فردوسی است. در آن موقع متوجه نبودیم که با پدیده جدیدی در حماسه‌سرایی مواجهیم.

با این همه منظومه «علی‌نامه» به همین صورت که هست، در تاریخ حماسه‌سرایی ایران از اهمیت خاصی برخوردار است برای آن که کتاب به دوره‌ای متعلق است که تشیع استحکام می‌یابد و در آن تاریخ به چهره‌های برجسته‌ای از علویان و شیعیان برمی‌خوریم و اندکی بعد از آن آثار و کتابهای مهمی مانند تفسیر ابوالفتوح رازی، کتاب النقص و ... در ری تألیف شده و شاعران شیعه مذهبی مانند ناصر خسرو و اندکی بعد قوامی رازی به شاعری نامبردار گردیده‌اند.

تبریک به همکاران

عضویت پیوسته مدیر قطب علمی در فرهنگستان زبان و ادب فارسی

شورای فرهنگستان زبان و ادب فارسی در سیصد و پنجاه و یکمین نشست خود در تاریخ 14 اردیبهشت 1388 به عضویت پیوسته محمدجعفر یاحقی و دو تن دیگر از استادان دانشگاههای تهران آقایان دکتر محمد دبیر مقدم و محمود عابدی رأی داد که طی حکمی نامبردگان به عضویت پیوسته فرهنگستان درآمدند.

این توفیق را به دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی و استاد محترم آقای دکتر محمدجعفر یاحقی تبریک می‌گوییم.

عضویت دکتر محمدجواد مهدوی در گروه زبان و ادبیات فارسی

آقای دکتر محمد جواد مهدوی که از مدتی پیش با گروه زبان و ادبیات فارسی و این قطب علمی همکاری داشتند از تاریخ 1387/8/12 رسماً با ابلاغ رئیس دانشگاه به عضویت گروه درآمدند. ورود رسمی این همکار جدید را به گروه و قطب علمی تبریک می‌گوییم. توضیح آن که آقای دکتر مهدوی از زمان دانشجویی به عنوان بورسیه با این گروه همکاری داشتند. شرح حال علمی آقای دکتر مهدوی در آغاز همین خبرنامه آمده است.

در سوگ پهلوان

دکتر محمد امین ریاحی

همه نام بهتر که ماند بلند
که مرگ افکند سوی ما هم کمند

دکتر محمد امین ریاحی، استاد بزرگ فردوسی‌شناسی عصر ما روز جمعه 25 اردیبهشت 1388 از این جهان خاکی رخت بریست. درگذشت اندوهبار پهلوان میدان شاهنامه پژوهی «دکتر محمد امین ریاحی» را به همه شیفتگان فردوسی و زبان فارسی تسلیت می‌گوییم.